

Sanastoa alalukuun 13.2

armeija jonkin maan sotilaat ja muut sotavarusteet. Esimerkiksi ”Suomen armeija” tarkoittaa Suomen sotilaita ja sotavälineitä.

ase väline taistelussa. Esimerkiksi tykit, miekat ja pistoolit ovat aseita.

aseita → ase

aselepo (yhdyssana: ase + lepo) tauko sodasta. Aselevon aikana ei ole vielä tehty rauhaa, mutta on sovittu, että ei sodita.

aselevosta → aselepo

hallita (5) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää maan asioista.

hallitus maan asioista päättävä ryhmä

huolestuttaa (1) saada joku huolestuneeksi eli murehtimaan tai miettimään asiaa vakavana. Aiheuttaa huolta jollekulle.

huolestutti → huolestuttaa

itsenäistyi → itsenäistyä

itsenäistyä (1) tulla itsenäiseksi, tässä yhteydessä: irrota toisesta maasta ja perustaa oma maa eli valtio. Esimerkiksi ”Suomi itsenäistyi” tarkoittaa, että Suomi irtosi Venäjältä ja Suomesta tuli oma valtio.

jaettiin → jakaa

jakaa (1) tässä yhteydessä: panna osiin niin, että jokainen maa saa jonkin osan

julistaa sota → ilmoittaa, että on sodassa maata vastaan. Esimerkiksi jos ”Itävalta-Unkari julisti sodan Serbialle” Itävalta-Unkari ilmoitti, että se on sodassa Serbiaa vastaan.

julistautua (1) ilmoittaa, että on jotakin. ”Julistautui itsenäiseksi” tarkoittaa, että maa ilmoitti julkisesti, että se on itsenäinen.

julistautui → julistautua

kannatus se, että ihmiset kannattavat jotakin eli ovat asian puolella

kannatusta → kannatus

kauppasaarto (yhdyssana: kauppa + saarto) se, että jonkin maan kanssa ei käydä kauppaa eli sille ei myydä eikä siltä osteta tavaroita

kauppasaartoon → kauppasaarto

kommunismi eli sosialismi aate, jossa kaikki omistetaan yhdessä ja kaikille jaetaan yhtä paljon

kommunismia → kommunismi

kommunistinen kommunismin (→ kommunismi) mukainen, sellainen, jossa on kommunismi

kommunistisia → kommunistinen

konflikteja → konflikti

konflikti riita

kriisi hankala, vaikea tai vaarallinen tilanne. Esimerkiksi ”perhekriisi” tarkoittaa vaikeaa tilannetta perheessä.

kriisit → kriisi

kritiikki arvostelu, moittiminen

kritiikkiä → kritiikki

kumota (4) tässä yhteydessä hävittää, tuhota, peruuttaa. Kumoamisen jälkeen jotakin ei enää ole. Esimerkiksi ”laki kumottiin” tarkoittaa, että laki peruttiin ja sitä ei enää ollut.

lähestyivät → lähestyä

lähestyä (1) tulla lähemmäksi

menettivät → menettää

menettää (1) joutua antamaan pois jotakin. Jos ihminen menettää esimerkiksi kaikki rahansa, hänellä ei enää ole rahaa.

merisaarto (yhdyssana: meri + saarto) saarto, jossa maahan ei pääse menemään laivoja eikä sieltä pääse yhtään laivoja ulos

merisaartoon → merisaarto

ohjukset → ohjus

ohjus ase, joka kulkee pitkän matkan ilmassa ennen kuin räjähtää. Ohjus voidaan ampua todella monen kilometrin päästä.

Kuva: StockSnap/Pixabay

ohjusasema (yhdyssana: ohjus + asema) paikka, josta voidaan lähettää ohjuksia. Ohjus on ase, joka voi kulkea pitkän matkan ilmassa ennen kuin se räjähtää. Ohjus voidaan ampua todella monen kilometrin päästä.

ohjusasemia → ohjusasema

olivat valloittaneet → valloittaa

omaisuuden → omaisuus

omaisuus ne tavarat ja rahat, jotka kuuluvat jollekulle eli jotka joku omistaa. Esimerkiksi ”hänellä on paljon omaisuutta” tarkoittaa, että ihminen on rikas eli hänellä on paljon esimerkiksi rahaa ja tavaraa.

rauhansopimus (yhdyssana: rauha + sopimus) sopimus siitä, että sota loppuu ja on rauha. Sopimuksessa voidaan kertoa, mitä asioita maiden pitää tehdä tai mitä maat eivät saa tehdä, jotta rauha pysyy.

rauhansopimusta → rauhansopimus

riippuvainen sellainen, että ei voi olla ilman jotakin. Jos on esimerkiksi riippuvainen kahvista, on vaikea olla, jos ei saa kahvia.

riippuvaisia → riippuvainen

siirtomaa alue tai maa, jonka jokin toinen valtio (eli maa) on ottanut itselleen. Esimerkiksi Ranskalla on ollut siirtomaita Afrikassa.

siirtomaavalta (yhdyssana: siirtomaa + valta) se, että mailla on siirtomaita eli ne hallitsevat muitakin maita kuin omaa maataan

sissijärjestö (yhdyssana: sissi + järjestö) tässä yhteydessä: ryhmä sotilaita

sissijärjestöjä → sissijärjestö

sissisotilaita → sissisotilas

sissisotilas sotilas, joka kuuluu armeijaan, joka on pieniä eri puolilla olevia ryhmiä. Sissisotilaat tekevät pieniä hyökkäyksiä yleensä isompaa armeijaa vastaan. Sissisotilaiden ryhmät eivät ole yhtä järjestäytyneitä kuin valtioiden, eli maiden, armeijat.

sodanjulistus (yhdyssana: sota + julistus) se, että julistetaan sota jotakin vastaan → julistaa sota

sopuisammin → sopuisasti

sopuisasti niin, että ei tule riitaa

supervalloista → supervalta

supervalta (yhdyssana: super + valta) maa, jolla on todella paljon valtaa. Tässä yhteydessä: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto.

tasapainoilu se, kun yrittää pysyä tasapainossa eli pystyssä ja kaatumatta. Tässä yhteydessä: yritettiin koko ajan olla niin, että ei tulisi uutta maailmansotaa, mutta se ei ollut helppoa.

tasapainoilua → tasapainoilu

tehdas paikka, jossa tehdään koneiden avulla tavaroita tai materiaaleja. Esimerkiksi ”paperitehdas” tekee paperia.

tehtaanomistaja (yhdyssana: tehdas + omistaja) ihminen, jolla on oma tehdas, eli paikka, jossa tehdään koneiden avulla tavaroita tai materiaaleja. Esimerkiksi ”paperitehdas” tekee paperia.

tehtaanomistajat → tehtaanomistaja

tehtaansa → tehdas

tuhoisa sellainen, joka aiheuttaa paljon tuhoja eli vahinkoja. Esimerkiksi ”tuhoisa myrsky” tarkoittaa myrskyä, jossa menee rikki paljon rakennuksia ja ihmisiä kuolee tai loukkaantuu.

tukea (1) tässä yhteydessä: auttaa. Esimerkiksi ”hän tuki minua rahallisesti” tarkoittaa, että tukija antoi rahaa.

tuki → tukea

upottaa (1) tehdä niin, esimerkiksi ampua laivaan reikä, että laiva ei pysy pinnalla vaan uppoaa veden alle. Esimerkiksi jos kiven heittää veteen, se uppoaa.

vallankumouksessa → vallankumous

vallankumous (yhdyssana: valta + kumous) (→ kumota) vallan vaihtuminen. Vallankumouksessa vaihtuu se, miten tai kuka maata hallitsee (→ hallita).

valloittaa (1) tehdä valloitus eli ottaa maata joltakin toiselta maalta

valtapeli (yhdyssana: valta + peli) kilpailu siitä, kenellä on eniten valtaa

valtapeliä → valtapeli

vetäytyi → vetäytyä

vetäytyminen → vetäytyä

vetäytyi → vetäytyä

vetäytyminen se, että vetäytyy eli lähtee pois maasta → vetäytyä

vetäytymään → vetäytyä

vetäytyä (1) tässä yhteydessä: lähteä taaksepäin, perääntyä, lähteä pakoon toisen armeijan tieltä

ydinsota (yhdyssana: ydin + sota) sota, jossa käytetään ydinaseita eli esimerkiksi atomipommeja. Atomipommi on pommi, jossa käytetään apuna ydinreaktioita. Atomipommi on todella tuhoisa (→ tuhoisa) ase

ydinsotaa → ydinsota

yrietykset → yritys

yritys firma. Yrityksessä ihminen myy jotakin (esimerkiksi tavaroita tai työtään) ja siitä rahaa muilta.